

Pact 2020, de proef op de som?

2020/10

10 | 12 | 2020

 MENSEN

 WELVAART

 BESCHERMING

Vlaanderens antwoord op de bankencrisis van 2008 was het Pact 2020. Twintig doelstellingen om tegen 2020 Vlaanderen terug op de rails te krijgen, en voor te bereiden op een beloftevolle toekomst. Pact 2020 zou de leidraad vormen voor de broodnodige structurele hervormingen om ons uit de crisis te trekken en toekomstige welvaart & welzijn te garanderen. Een uitstekende ambitie.

Het Pact was een sterk gedeeld signaal van de Vlaamse Regering en de sociale partners, die een langetermijnvisie en -strategie ontwierpen, opgesplitst in ruim 200 indicatoren. De besproken thema's waren bijzonder breed, de gehele samenleving van A(rbeid) tot Z(org) kwam aan bod.¹

Nu 2020 bijna achter ons ligt, is een terugblik over de realisaties van het Pact mogelijk; dat leidt tot nuttige conclusies voor de methodiek van een dergelijk Pact, en de opvolging.

¹ Vlaamse Regering, 'Pact 2020. Een nieuw toekomstpact voor Vlaanderen', 2009, <https://www.vlaanderen.be/publicaties/pact-2020-een-nieuw-toekomstpact-voor-vlaanderen-20-doelstellingen>.

Met dank aan Robin Strybol voor de ondersteuning bij de dataverzameling.

SIMON GHIOTTO:
Fellow Itinera

GOED BESTUUR

Goed bestuur vertrekt bij ambitie en visie, en zet die om in een realiseerbaar project. Dit is geen eenvoudig proces, noch bestuurskundig noch politiek.

Pact 2020 vertrok van een duidelijke **visie**, die Vlaanderen aan de wereldtop zag tegen 2020, zowel voor milieu als arbeidsmarkt, voor energie als zorg, of nog voor onderwijs enz. De vraag of we daar staan is, jammer genoeg, een retorische vraag.

Het Pact 2020 vertrok van meer dan 200 indicatoren, dit is geen **strategie** maar een wenslijst. Dit duidt op een moeilijkheid om keuzen te maken of prioriteiten aan te duiden. De meeste doelstellingen werden niet helder omschreven; een afweging aan de gekende “**SMART**”-criteria is confronterend. Doelstellingen moeten volgens die “gouden standaard” Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden zijn om te leiden tot een goede implementatie en opvolging.

Regering en sociale partners hebben het mee ondertekend, ze vonden de doelstellingen dus Acceptabel. Het Pact richtte zich op 2020, alle doelstellingen waren dus Tijdsgebonden. Aangezien het Pact zich over meerdere legislaturen heen uitstrekt moet men zich afvragen of de toenmalig verkozen meerderheid ook daaropvolgende regeringen kan binden zonder ten minste ook de oppositie te betrekken. Een Realistische doelstelling is een doelstelling die we mits de nodige inspanningen toch kunnen behalen. Voor de meeste was dit het geval, maar men wou eveneens discriminatie, ongelijke maatschappelijke participatie en monetaire armoede “volledig uitbannen”. Dit zijn ethische objectieven die men kan onderschrijven, maar het zijn geen realistische of haalbare doelstellingen.

Rest nog de vraag of de doelstellingen Specifiek en Meetbaar waren. Een doelstelling is Specifiek als er een duidelijke indicator aan werd gekoppeld, een maatstaf. Dit is veelal het geval, al zijn niet alle indicatoren even veelzeggend over de doelstelling. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid zou gemeten worden aan de hand van het aantal adviezen van de SAR. Dit is geen parameter, enkel de mate waarin het beleid wijzigt en de doelstelling realiseert is een geldige meetnorm.

De Meetbaarheid van een doelstelling laat toe om te bepalen of deze al dan niet behaald is, en vergt dus een concrete streefwaarde. Dit is slechts zo voor een derde van de indicatoren, de meeste geven, in het beste geval, een richting aan. Meetbaarheid betekent ook dat er data beschikbaar zijn om de indicator te meten. Sommige indicatoren verwijzen naar een ondertussen stopgezette index of databron, zonder dat ze werden vervangen.

Een plan moet vertaald worden in een **implementatieschema**: verantwoordelijkheden, middelen, tijdspad, tussenstappen, evaluaties, bijsturing. Die elementen ontbreken, en dat kan fataal zijn wanneer men zo hoog inzet als bij “de Vlaamse Regering” en “de sociale partners”.

Meten is weten, en dat vergt een structurele, periodieke en onafhankelijke opvolging. De Studiedienst van de Vlaamse Regering werd hiertoe aangesteld, deze zou jaarlijks rapporteren over de stand van de indicatoren. De laatste officiële meting dateert van 2016. Vanaf 2017 werden de indicatoren van het Pact geïntegreerd in de VRIND, maar de publicatie van de VRIND-indicatoren eindigde voorlopig in 2017.

Periodieke meting moet leiden tot **bijsturing**.

Een onafhankelijke externe groep experts zou de voortgang op de voet volgen, en bijsturen waar nodig. Dit 'onafhankelijke' orgaan bestond voornamelijk uit (voormalige) politici en (ex) kabinetsmedewerkers. Dat suggereert geen echte onafhankelijkheid; het evaluatie-orgaan viel stil na de publicatie van het eerste rapport in 2014.

Meerjarenplannen over legislaturen van diverse signatuur heen zijn een uitdaging. Landen met een sterkere traditie van goed bestuur – waarvoor we veelal naar het (verre) noorden moeten kijken – slagen daar in, tenminste vaker dan bij ons.

“Pact 2020” inspireerde nog het regeerakkoord van 2009, en in de regeringsverklaring van 2014 krijgt het nog enkele vermeldingen. In de 303 pagina's van het Vlaamse regeerakkoord van 2019-2024 krijgt het slechts één vermelding, onder de 'langetermijndoelstellingen' op pagina 280. De langetermijn van de regering die in 2019 startte zou dan een jaar later eindigen...

De blik op langere termijn was positief, de grote ambitie evenzeer. De uitwerking liet te wensen over. De doelstellingen van het Pact 2020 werden veelal niet gehaald, het ging soms zelfs de omgekeerde richting uit. In volgende hoofdstukken vindt u een bespreking van de resultaten.

De **sleutels voor toekomstige grote beleidswerven** zijn minder maar beter geformuleerde doelstellingen, en een breed gedragen project. Wat het Pact 2020 won aan ambitie, verloor het wegens gebrek aan focus. Te veel doelstellingen in te veel domeinen, met meer dan 200 indicatoren, zonder prioriteiten. Het Pact gaf geen aanleiding tot een plan of een behoorlijk implementatieproces. Zonder goed geformuleerde parameters was dat wellicht al een heikele zaak.

Pact 2020 en het bredere Vlaanderen In Actie waren vereenzelvigd met de persoon van de minister-president Peeters. Lovenswaardige initiatieven, maar zonder deugdelijke opvolging. A fortiori voor een langetermijnplan dat een legislatuur overstijgt, was een breed implementatieplan nodig, stapstenen en overleg.

Vlaanderen kan beter, maar het beter doen vergt een beter proces.

ALGEMENE BESCHOUWING

We baseren ons steeds op cijfers voor 2019 of de meest recente cijfers beschikbaar. De zeldzame keren dat er reeds cijfers of betrouwbare schattingen voor 2020 beschikbaar waren opteerden we toch voor 2019. 2020 stond jammer genoeg in het teken van corona, en zal daardoor getekend zijn. Voorspellingen over de exacte grootte verschillen, maar een zeer zware negatieve economische en maatschappelijke schok staat buiten kijf. De meest recente cijfers van de OESO voorspellen een krimp van 7.5%, zwaarder dan het dieptepunt van de financiële crisis.² Hopelijk wel van kortere duur, met flink wat sectoren die in 2021 al (grotendeels) zullen opveren.

Over het algemeen kunnen we stellen dat – waar data beschikbaar – Vlaanderen tekortschiet tegenover de ambities in 2009. Het aandeel kinderen geboren in kansarme gezinnen is niet gehalveerd maar verdubbeld, we wachten langer in de file en op een psycholoog, tewerkstelling van kortgeschoolden is gedaald, samen met de werkbaarheid voor werknemers en het vertrouwen in de Vlaamse politieke instellingen.

Toch is het zeker niet allemaal kommer en kwel. Tewerkstelling blijft een aandachtspunt, maar zowel voor 50+’ers als voor 55+’ers werd de doelstelling behaald. Zowel de buitenlandse investeringen in Vlaanderen als onze export stegen aanzienlijk. We haalden de bijzonder ambitieuze doelstelling inzake kinderopvang niet maar scoren internationaal gezien toch uitermate hoog, en konden inactiviteit & deeltijds werk bij vrouwen omwille van gebrek aan toegankelijke opvang halveren.

In wat volgt probeerden we de kernindicatoren van het Pact 2020 samen te brengen. Helaas zijn niet alle data (publiek) beschikbaar en vergt een exhaustief overzicht van de 215 indicatoren die in de laatste meting werden aangehaald aanzienlijke (tijds)investeringen. We hebben ons dan vooral gericht op indicatoren met een concrete doelstelling. Dat was voor 79 indicatoren het geval, voor 47 hiervan vonden we recente data. Daarvan hebben we er zeven behaald, voor twee was de doelstelling binnen handbereik wat toch een eervolle vermelding verdient. Dit is echter zonder twijfel een teleurstellend resultaat.

- De werkzaamheidsgraad van 50+’ers en 55+’ers lag met respectievelijk 64.8% en 54.9% in 2019 boven de vooropgestelde 60.9% en 50%.
- We hebben de werkzaamheidsgraad van 76% voor 20 tot 64-jarigen net niet gehaald, met 75.5% in 2019.
- In 2019 had 48.5% van de 30 tot 34-jarigen een diploma hoger onderwijs, tegenover een doelstelling van 47.8%.

2. OECD, ‘OECD Economic Outlook - country note Belgium’ (paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, december 2020), https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=616_616555-xfbq7w5ml7&title=Country-profile-Belgium-OECD-Economic-Outlook-Volume-2020-2.

- Met 94.060 ha in effectief natuurbeheer in 2019 en 79.521 ha in 2015, hebben we de doelstelling van 70.000 ha tegen 2015 behaald en ondertussen ruimschoots overstegen.
- Zelfdoding moest met 20% dalen bij mannen & vrouwen, en daalde tussen 2000 en 2017 (meest recente cijfer) met respectievelijk 27.4% en 25.9%.
- De concentratiegraad van de aardgasmarkt in volumes lag in 2018 met een Herfindahl-Hirschman Index van 2.070 verwaarloosbaar dicht bij de streefwaarde van 2.000, tegenover 4.110 bij de start van de metingen in 2010.
- Recentere cijfers ontbreken, maar in 2016 had reeds 61% van de (klein)stedelijke gebieden een stadsbos (opgestart), tegenover een doelstelling van 50% in 2020. Het lijkt bijzonder onwaarschijnlijk dat een zesde van deze (opgestarte) stadsbossen gekapt of geschraapt is in de laatste paar jaar, dus hier gunnen we de resultaten het voordeel van de twijfel.
- Het ziet er uit alsof het aantal dodelijke ongevallen in de privé sfeer bij mannen de verwachte 20% zijn gedaald, maar aangezien onze cijfers hier niet demografisch gestandaardiseerd zijn is het niet volledig duidelijk of de niet-gestandaardiseerde 32 inderdaad lager is dan de beoogde (gestandaardiseerde) 36 per 100.000 inwoners.

Daarnaast vonden we ook data voor 63 indicatoren waar geen doelstelling, maar wel een richting werd aangegeven. Hier was er in 38 gevallen een gunstige evolutie, al ging dit van een vervijfvoudiging van de directe buitenlandse investeringen in Vlaanderen naar een verwaarloosbaar kleine daling van armoede en diens verschillende deelindicatoren.

D.1. Duurzame topregio

- 1. Vlaanderen groeit in 2020 uit tot een competitieve, polyvalente kenniseconomie die op een duurzame manier welvaart creëert.*
- 2. Vlaanderen behoort in 2020 tot de top vijf van de kennisintensieve regio's op het vlak van geproduceerde en verdiende welvaart.*
- 3. Het Vlaamse Gewest blijft in 2020 bij de top vijf van de kennisintensieve regio's op het gebied van investeringen.*

De eerste serie indicatoren kijkt naar Vlaanderen als een duurzame topregio, een kenniseconomie die in staat zal zijn de welvaart te garanderen voor de komende jaren en decennia. De ietwat vage ambities vertalen zich echter in de streefwaarden voor de indicatoren, waar er vooral van toenames en afnames gesproken wordt, zonder te mikken op een concreet doel.

Uitzonderingen hierop zijn welvaart (bbp per capita) en investeringsratio's, waar men een top-5 positie ambieert binnen een benchmark groep. Beiden hebben een merkbare stijging tegenover de start in 2009 en de laatste meting in 2016 kunnen aftekenen, maar de doelstelling beoordelen is moeilijker. Met een bbp per capita van €38.112 in 2019 behoren we zeker tot de betere regio's, maar voor de benchmark regio's zijn de meest recente data van Eurostat van 2017. Hier haalden we de top-5 niet. In 2019 investeerde Vlaanderen als geheel – publieke en private sector – met 25.4% iets meer dan een kwart van onze welvaart in de toekomst, lichtjes onder de piek van 2014. Buitenlandse data op regionaal niveau ontbreekt maar dat plaatst Vlaanderen lichtjes boven België als geheel (24%) dewelke op Europees niveau bij de sterke subtop behoort.

De overige indicatoren evolueerden in de gewenste richting, maar zonder concrete doelstellingen kunnen we geen oordeel vellen. Na een gestage daling tot circa 2015 lijkt zowel het aandeel van industrie in het bbp als in de tewerkstelling de laatste jaren gestabiliseerd. Alle doemberichten ten spijt, blijft industrie dus een belangrijke sector voor Vlaanderen.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
1.1.1	Arbeidsproductiviteit (in euro KKS)	Een toename van de arbeidsproductiviteit in reële termen	€ 87.415 (2019)	€ 81.473	€ 69.810
1.1.2	Loonkost per eenheid product	Een afname van de loonkost per eenheid product	0,63 (2019)	0,63	0,65

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
1.1.4.a	Aandeel van de industrie in de totale bruto toegevoegde waarde	Stijging toegevoegde waarde industrie	16,1% (2019)	16,50%	18,20%
1.1.4.b	Aandeel van de industrie in de totale tewerkstelling	Behoud tewerkstelling industrie	12,5% (2019)	13,10%	15,90%
1.1.5	Geharmoniseerde competitiviteitsindicator	Een lagere HCI (= competitievere Vlaamse economie)	0,94 (dec 2019)	0,93	1,01
1.1.6	Index voor duurzame welvaart (in euro per capita)	Toename	9.528,02 (2017)	9.015,73	8.782,15
1.2.1	BBP per hoofd van de bevolking (in euro KKS)[3]	Het Vlaamse Gewest moet behoren tot de top-5 van de VIA kennisintensieve regio's.	38.112 (2019)	35.071	28.917
1.3.1	Totale investeringsratio (in % van het BBP)	Het Vlaamse Gewest zit in de top-5 op het vlak van de investeringsratio in de lijst met VIA kennisintensieve regio's.	25,4 (2019)	25,2	24,1

D.1. Solidaire open regio

- 1. In 2020 is Vlaanderen een solidaire, open en verdraagzame samenleving waarin het sociaal kapitaal minstens op het niveau ligt van de top vijf van Europese landen.*
- 2. Alle inwoners van Vlaanderen kunnen in 2020 worden bereikt door een vereniging, een buurtwerking, een vrijwilligersorganisatie of door samenlevingsopbouw. De participatie aan cultuur en sport neemt toe.*
- 3. De Vlamingen hebben in 2020 intense sociale contacten, meer vertrouwen in de medemens en in de samenleving.*
- 4. Discriminatie is in 2020 uitgebannen, de evenredige arbeidsdeelname is verzekerd en de deelname van alle kansengroepen aan de andere domeinen van de maatschappij is proportioneel tot hun aandeel in de bevolking.*
- 5. Tegen 2020 is de huidige bijdrage van Vlaanderen inzake ontwikkelingssamenwerking verdubbeld. Samen met alle gedecentraliseerde besturen bedraagt de bijdrage van Vlaanderen minstens 7% van de officiële Belgische ontwikkelingshulp.*

Solidariteit troef, toch volgens deze doelstellingen. Maar volgt de realiteit de goede voornemens? Recente indicatoren zijn niet beschikbaar, maar als we de brondata over de jaren heen bekijken zien we een lichte daling voor de sociale contacten doch een lichte stijging van het vertrouwen in de medemens, al fluctueren beiden rond hun respectievelijke trend.

Ook over de proportionele deelname van kansgroepen – vrouwen, kortgeschoolden, ouderen, migranten, ... – op verschillende maatschappelijke terreinen kunnen we ons niet uitspreken, opnieuw worden we beperkt door de data & de bewerkingen die nodig zijn om een correcte vergelijking te maken (maar niet opgenomen in de publieke rapporten over het Pact 2020). Discriminatie moest in 2020 uitgebannen zijn, maar de houding van burgers tegenover specifieke doelgroepen werd berekend met een niet gepubliceerde factoranalyse.

De werkzaamheidskloven – het verschil tussen het percentage van een doelgroep die aan het werk is en het Vlaamse gemiddelde – kon wel berekend worden. Waar een evenredige deelname werd geambieerd, blijkt dit weinig verrassend nergens behaald. Zoals eerder vermeldt laat de R van Realiseerbaarheid hier duidelijk te wensen over. Werkzaamheidskloven volledig uitbannen mag dan wel een mooie ambitie zijn, het lijkt ons – helaas – een onmogelijke opgave. Dat betekent natuurlijk niet dat we niet kunnen of moeten inzetten op het sterk terugdringen daarvan. Er is een aanzienlijke positieve evolutie naar geslacht, leeftijd, herkomst en handicap. De kloof naar nationaliteit en onderwijsniveau fluctueerden beiden, met uiteindelijk telkens een lichte stijging.

Vlaanderen zou naar 2020 toe haar ontwikkelingshulp verdubbelen, en voor 7% in staan van de totale Belgische ontwikkelingshulp. In werkelijkheid is ze nipt gestegen van 49,5 miljoen euro naar 51,6 miljoen euro. Rekening houdend met inflatie komt deze nominale stijging echter neer op een reële daling van circa 6,5 miljoen euro³. Recente geconsolideerde data over het Vlaamse aandeel in de Belgische ontwikkelingshulp (regionaal en alle gedecentraliseerde besturen) ontbreekt. Aangezien het aandeel van de Vlaamse overheid in de Belgische ontwikkelingshulp met 2.6% in 2017 echter exact evenveel bedroeg als in 2009 lijkt het bijzonder onwaarschijnlijk dat de gedecentraliseerde besturen – in 2009 goed voor 0.5% - hun aandeel hebben vertienvoudigd en zo de doelstelling behaald.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
2.1.b	Sociaal kapitaal: sociale contacten	Top 5 van de Europese landen.	61% familie, 57% vrienden/kennissen (2018)	65%	
2.1.c	Sociaal kapitaal: vertrouwen in de medemens (score op 100)	Top 5 van de Europese landen.	52% vertrouwt medemens	56%	
2.4.6.a	Werkzaamheidskloven bij 20 – 64 jarigen: genderkloof (in procentpunten)	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen (= 0 procentpunten verschil).	7,8% (2019)	7,4%	11,51%
2.4.6.b	Werkzaamheidskloven bij 20 – 64 jarigen: leeftijds-kloof (in procentpunten)	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen (= 0 procentpunten verschil).	17,9% (2019)	21,4%	30,56%
2.4.6.c	Werkzaamheidskloven bij 20 – 64 jarigen: nationaliteitskloof (in procentpunten)	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen (= 0 procentpunten verschil).	26,4% (2019)	20,1%	25,22%
2.4.6.d	Werkzaamheidskloven bij 20 – 64 jarigen: herkomstkloof (in procentpunten)	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen (= 0 procentpunten verschil).	15,0% (2019)	19,9%	19,51%
2.4.6.e	Werkzaamheidskloven bij 20 – 64 jarigen: onderwijskloof (in procentpunten)	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen (= 0 procentpunten verschil).	26,0% (2019)	27,2%	25,48%

3. Door de stijging van het algemene prijspeil kan je met hetzelfde bedrag minder goederen kopen in dan in 2009. Berekend met de consumptieprijsindex – waar ook lonen en uitkeringen mee worden geïndexeerd – weerspiegelt de 51,6 miljoen euro van 2019 dezelfde koopkracht als ongeveer 43 miljoen euro in 2009.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
2.4.6.f	Werkzaamheidskloven bij 20 – 64 jarigen: handicapkloof (in procentpunten)	Evenredige deelname aan de arbeidsmarkt voor de verschillende kansengroepen (= 0 procentpunten verschil).	35,6% (2019)	33,8%	38,2%
2.5.1	Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA), in euro	Verdubbeling tegen 2020	€51,6 (2019)	€53,90	€49,50

D 3. Internationalisering

- 1. Vlaanderen herwint tegen 2020 zijn in de afgelopen tien jaar verloren aandeel in de wereldexportmarkt en exploreert in veel sterkere mate dan vandaag onbenut potentieel op het vlak van internationalisatie (zowel in goederen als in diensten).**
- 2. Het aantal buitenlandse directe investeringen in het Vlaamse Gewest neemt toe, evenals het ermee gepaard gaande investeringsbedrag.**
- 3. Tegen 2020 neemt het aantal exporterende bedrijven toe, het aantal exporterende kmo's verdubbelt (tegenover 2007).**
- 4. Het aandeel van de totale Vlaamse uitvoer naar snelgroeïende markten groeit tegen 2020 tot 10%.**

Hoewel internationalisering voor Vlaanderen, een open kenniseconomie in het hart van Europa, bijzonder belangrijk zou moeten zijn, blinken de concrete doelstellingen uit in vaagheid – of erger. Op één na wordt 'een toename' geambieerd van de dertien deelindicatoren, maar een richting is niet specifiek, niet SMART. De uitzondering hierop lijkt het aantal exporterende KMO's dat zou moeten verdubbelen, maar de aangehaalde databron laat niet toe de deelpopulatie KMO's te beschouwen, zelfs niet in de officiële metingen!

Als we de deelindicatoren beschouwen zien we over het algemeen een positieve evolutie, met zeer indrukwekkende resultaten voor uitvoer en buitenlandse investeringen in Vlaanderen. De uitvoer naar snelgroeïende markten stagneerde, met afhankelijk van de markt in kwestie een kleine stijging of daling.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
3.1.1 ²	Evolutie van Vlaamse uitvoer van goederen en diensten (in miljarden euro's)	Toename	325,1 (2019)	223,2	162,8
3.1.2.a	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: BRIC	Toename van het marktaandeel	0,7 (2019)	0,84%	
3.1.2.b	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: EU12	Toename van het marktaandeel	2,2% (2019)	2,37%	
3.1.2.c	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: Aziatische tijgers	Toename van het marktaandeel	0,4% (2019)	0,32%	0,5%
3.1.2.d	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: N11	Toename van het marktaandeel	0,7% (2019)	0,73%	0,73% (2008)

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
3.1.2.e	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: Japan	Toename van het marktaandeel	0,5% (2019)	0,52%	
3.1.2.f	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: Noord-Amerika	Toename van het marktaandeel	0,8% (2019)	0,8%	1%
3.1.2.g	Aandeel van de Vlaamse uitvoer in een aantal snel groeiende markten: Sub-Sahara Afrika	Toename van het marktaandeel	2,7% (2019)	2,51%	
3.1.3	Aandeel van de uitvoer van (medium)-HT goederen in de Vlaamse uitvoer	Toename van het aandeel van high-techgoederen in de Vlaamse uitvoer	9% (2019)	8,7%	
3.2.a	Buitenlandse directe investeringen (FDI) in het Vlaamse Gewest: aantal projecten	Toename van de buitenlandse directe investeringen	258 (2019)	227	115

D4. Innovatie

- 1. Vanuit een oogpunt van economische en maatschappelijke valorisatie besteedt Vlaanderen tegen 2020 3% van zijn BBP aan O&O.**
- 2. Dat uit zich in een verdubbeling (vanaf 2007) van de omzet uit nieuwe of verbeterde producten en diensten, een hogere vertegenwoordiging van de speerpunt domeinen, zoals ICT en gezondheidszorg, logistiek en een slim elektriciteitsnetwerk en een hoger aandeel werkenden in kennisintensieve sectoren tot op een gelijk niveau als de Europese topregio's.**
- 3. Ook het aantal patentaanvragen stijgt jaar op jaar. Innovatie wordt meer en beter verspreid over alle sectoren, bedrijfstypes en maatschappelijke geledingen, mede met het oog op het bevorderen van duurzame ontwikkeling.**
- 4. De overheidssteun voor eco-innovatie staat tegen 2020 op het niveau van de top vijf van de Europese regio's.**

Ook inzake innovatie moet Vlaanderen hoge toppen scheren willen we onze welvaart in stand houden.

In 2018 waren we zeer goed op weg 3% van ons bbp in O&O te investeren, met een stijging naar 2,9%. Ook de publieke financiering van O&O steeg, nog niet de 1% waar op gemikt werd maar wel in de goede richting.

Recente data rond de Innovatie Output Indicator ontbreken voor Vlaanderen, net zoals data rond de omzet van nieuwe of verbeterde producten. We kenden een lichte daling in de (medium)high-tech sectoren, hoewel het percentage innoverende bedrijven (aanzienlijk) steeg. Ook het aantal patenten loopt in stijgende lijn.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
4.1.1	Totale O&O-bestedingen in % van het BBP (GERD) en opsplitsing GERD in totale uitgaven door de overheid en door het bedrijfsleven	3% GERD en 1% publiek gefinancierde O&O-intensiteit	2,92 (GERD) (0,88)(2018)	2,76 (0,78)	2,06 (0,71)
4.2.2	Aandeel werkenden in (medium) HT industrie en diensten als % van de totale actieve bevolking	Stijgend aandeel tot op niveau EU-topregio's	8,9 (2019)	8,7	9,3
4.3.1	Aangevraagde EPO, USPTO en PCT-octrooien per miljoen inwoners	Stijging jaar op jaar	258,3 (2016)	242,4	237,7
4.3.2.a	Percentage innoverende bedrijven per sector (industrie/diensten)	Stijging	I: 70% D: 57% (2017)	I: 65% D: 51%	I: 56% D: 49% (2008)
4.3.2.b	Percentage innoverende bedrijven per grootte (KMO's/grote bedrijven)	Stijging	K: 61% G: 87% (2017)	K: 56% G: 76%	K: 51% G: 80% (2008)

D5. Ondernemerschap

- 1. Tegen 2020 kent Vlaanderen een sterke ondernemerscultuur, stijgt het ondernemerschap en de waardering ervoor aanzienlijk, alsook het aantal ondernemingen in het Vlaamse Gewest, zodat we even goed scoren als de top vijf van de Europese regio's. Jonge starters worden aangemoedigd zodat de oprichtingsratio stijgt. Het ondernemerschap bij vrouwen, allochtonen en ouderen neemt toe tot een niveau dat evenredig is met hun aanwezigheid in de maatschappij.*
- 2. In 2020 is er meer doorgroei van bestaande ondernemingen.*
- 3. In Vlaanderen zullen er belangrijke planningsinspanningen moeten gebeuren om de langetermijnvraag naar bedrijventerreinen te kunnen invullen. De ruimte die hiervoor nodig is, zal wetenschappelijk bepaald worden in het kader van het RSV-2020. Een economisch activeringsbeleid en de filosofie van de ijzeren voorraad dienen tegen 2020 het aantal effectief bruikbare bedrijventerreinen te verhogen tot minimaal 95% van het totale aantal bestemde bedrijventerreinen.*
- 4. In 2020 heeft Vlaanderen een performante landbouw die de vergelijking kan doorstaan met de Europese landbouweconomische topregio's. Tegen 2020 zal in Vlaanderen het landbouwareaal uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen juridisch verankerd zijn met het oog op rechtszekerheid inzake exploitatie.*

Het belang van ondernemerschap is een nagel waar Itinera al jaren op slaat. Concrete doelstellingen errond vinden we jammer genoeg niet terug in Pact 2020. De deelindicatoren zijn hetzij vaag geformuleerd, hetzij niet recent beschikbaar, hetzij wel recent beschikbaar maar niet teruggaand tot de start van het Pact. Hier kunnen we dus geen uitspraken over doen.

Het aandeel zelfstandigen is gestegen over de hele lijn – met name bij 50+'ers. Het aantal btw-plichtige ondernemingen is met ongeveer een zesde gestegen.

Zowel het statuut als het aantal btw-plichtige ondernemingen vergt echter een kanttekening, het zijn de beste data die we hebben maar 'ondernemerschap' is meer dan een juridisch statuut. Zelfstandige (pakket)bezorgers of vrije beroepen hebben dan wel een btw-nummer en het zelfstandigenstatuut, maar over hun 'ondernemerschap' kan gediscussieerd worden. Omgekeerd kan men ook een mentaliteit van ondernemerschap aan de dag leggen als werknemer binnen een bestaande onderneming of buiten het kader van een btw-plichtige onderneming – bijvoorbeeld in feitelijke verenigingen.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
5.1.1	Aandeel zelfstandigen of ondernemers in de beroepsbevolking (EAK) (15-64j)	Toename van het aandeel zelfstandigen, totaal en ook volgens doelgroep.	Tot: 16,6% - Vrouwen: 12,2% - 50+'ers: 22,7% (2019)	Tot: 10,3% Vrouwen: 7,3% - 50+'ers: 12,2%	
5.2.1	Aantal ondernemingen en spreiding van het aantal vestigingen naar personeelsklasse	Een hoger aantal ondernemingen (BTW-plichtig)	617.685 (2019)	509.700	456.669

D6. Logistiek en infrastructuur

1. *De economische poorten zijn in 2020 vlot bereikbaar via de verschillende transportmodi (weg, spoor, water of lucht) en via de verschillende transportdragers (zowel privaat als openbaar vervoer).*
2. *Hiermee realiseren we in 2020 minder dan 5% verliesuren (op het totaal aantal gereden voertuiguren) op de hoofdwegen en beperken we de milieu-impact van het goederen- en personenvervoer.*
3. *Hiertoe worden tegen 2020 missing links in het transportnetwerk (op de weg, water en het spoor) van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen weggewerkt.*
4. *De vervoersstromen worden in 2020 dynamisch beheerd teneinde de beschikbare infrastructuur optimaal te gebruiken.*
5. *Om logistieke activiteiten in 2020 maximaal te valoriseren, trekken we logistieke spelers aan die ten volle toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëren.*

Vaststaan in de file, betekent deel uitmaken van de file. Toch kan vooruitziend beleid fileleed sterk beperken, en is de mobiliteitsknoop rond onze grootsteden niet enkel bepalend voor ons economisch succes, maar ook hoeveel tijd we hebben met onze kinderen 's avonds. Jammer genoeg gingen de verliesuren de verkeerde richting uit, met zelfs een verdubbeling van de filezwaarte & verliesuren door file. Recente data omtrent het dynamisch beheer ontbreken, maar de laatste resultaten inzake variabele signalisatie en rijstrooksignalisatie gingen in de (zeer) goede richting. De overige indicatoren waren niet recent beschikbaar, of zonder concrete doelstelling geformuleerd.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
6.1/6.2	Filezwaarte op het snelwegennet	Daling filezwaarte	872,43 (2019)	735,99 (2015)	415,23(2011)
6.1/6.2	Aandeel verliesuren op het snelwegennet (criterium snelheid < 90% van de snelheid in normale omstandigheden of criterium snelheid < 50% van de snelheid in normale omstandigheden)	Minder dan 5% verliesuren op totaal aantal gereden voertuiguren	12,2% (file) 7,4% (file + vertraagd verkeer) (2019)	7,4% (file) 11,5% (file + vertraagd verkeer)	6,30% (file) 10,22% (file + vertraagd verkeer)

D7. Energie

- 1. Vlaanderen heeft in 2020 substantiële vorderingen gemaakt met het oog op een stabiele toegang tot energie. Dat komt de bevoorradingszekerheid en de competitiviteit van de prijzen ten goede.***
- 2. Hiertoe worden enerzijds efficiëntiewinsten geboekt om de elektriciteitsvraag te beperken. Daardoor en in overeenstemming met de Europees aangegane verbintenissen, is tegen 2020 de energie-efficiëntie gestegen, en dienovereenkomstig het (relatieve) energiegebruik gedaald. Zodoende is de CO2-emissie tegen 2020 gedaald overeenkomstig de Europese aangegane verbintenissen.***
- 3. Anderzijds wordt de productiecapaciteit voor elektriciteit uitgebreid tegen 2020, o.a. door het betrekken van voldoende spelers, waarbij het aandeel elektriciteit geproduceerd uit hernieuwbare energiebronnen en kwalitatieve WKK aanzienlijk stijgt, zoals in Vlaanderen vereist zal zijn in uitvoering van de Europese richtlijn hernieuwbare energie.***
- 4. Het elektriciteitsnet wordt tegen 2020 omgevormd tot een internationaal goed geïnterconnecteerd en slim net waarop decentrale productie-eenheden en nieuwe toepassingen kunnen worden gekoppeld.***

Energie is een bijzonder breed thema, met diverse indicatoren. Onze focus ligt op die indicatoren waar een specifieke, meetbare streefwaarde werd vooropgesteld. Dit was het geval voor de concentratiegraad, het energiegebruik en het aandeel hernieuwbare energie.

Hoewel de concentratiegraad aanzienlijk positief is geëvolueerd over de jaren heen, werd ze in 2018 op geen enkele van de deelindicatoren behaald. In termen van volume benaderde ze de streefwaarde wel, vooral voor aardgas maar in iets mindere mate ook voor elektriciteit. In termen van toegangspunten ging het tegenover de laatste officiële meting in 2016 echter de verkeerde richting uit.

Op het laag- en middenspanningsnet was de frequentie van onderbrekingen vergelijkbaar met de meting 2016 en een verbetering tegenover onze nulmeting. De duur van de onderbrekingen is echter licht gestegen op het laagspanningsnet & bijna gehalveerd op het middenspanningsnet. De duur van gasonderbrekingen is bijna gehalveerd tegenover 2016, wat ook al een verbetering was tegenover 2009. Of dit gekwalificeerd kan worden als 'beperkt' zoals de doelstelling voorschrijft kunnen we echter niet beoordelen. Hoeveel is 'beperkt'? Is dat gemiddeld dicht bij 0, en hoe dicht dan? Woorden zoals veel, weinig, beperkt en overvloedig zijn niet concreet; een goede doelstelling is niet open voor interpretatie.

Het energiegebruik stagneerde, maar de vooropgestelde daling van 20% blijft toekomstmuziek. Ook inzake hernieuwbare energie laten we nog te wensen over, aanzienlijke groei van hernieuwbare energie niettegenstaande staat de teller voor 2018 op 6.9%. Dit is dus nauwelijks de helft van de geambieerde 13%.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
7.1.2	Energievoorziening waarvoor Vlaanderen afhankelijk is van import	Een lagere afhankelijkheid van ingevoerde energie	91,7% (2018)	91,5%	93,10%
7.1.3.a	Concentratiegraad in de elektriciteitsmarkt	Elektriciteitslevering en elektriciteitsproductie verdelen over meerdere spelers. Voor de HHI een evolutie richting de streefwaarde van 2.000	2525 (toegangspunten) - 2188 (volumes) (2018)	2.487 (toegangspunten) - 2.883 (volumes)	4595 (toegangspunten) - 4.782 (volumes) (2010)
7.1.3.b	Concentratiegraad in de aardgasmarkt	Gaslevering verdelen over meerdere spelers. Voor de HHI een evolutie richting de streefwaarde van 2.000	2404 (toegangspunten) - 2070 (volumes) (2018)	2201 (toegangspunten) - 2.159 (volumes)	4680 (toegangspunten) - 4.110 (volumes) (2010)
7.1.4.a	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet (gemiddelde): Laagspanningsnet	Het aantal en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen blijven beperkt.	Freq.: 0,04 Duur: 00:06:01 (2019)	Freq.: 0,04 Duur: 00:04:59	Freq.: 0,05 Duur: 00:05:35
7.1.4.b	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet (gemiddelde): Middenspanningsnet	Het aantal en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen blijven beperkt.	Freq.: 0,35 duur: 00:12:27 (2019)	Freq.: 0,37 Duur: 0:15:05	Freq.: 0,51 Duur: 00:21:30
7.1.4.c	Frequentie en duur van stroom- en gasonderbrekingen op het distributienet (gemiddelde): Aardgasnet	Het aantal en de duur van de stroom- en gasonderbrekingen blijven beperkt.	Duur: 0:02:04 (2019)	Duur: 0:04:04	Duur: 0:05:30 (2010)
7.2	Energiegebruik (in PJ) en energie-intensiteit (kgoe/1000 euro bbp) op Vlaams niveau	Vermindering van het energiegebruik met 20% ten opzichte van het verwachte niveau in 2020 bij ongewijzigd beleid.	1.508 PJ - (2018)	1.463,9 PJ 170 kgoe/1000 euro bbp	1.567,8 PJ 194 kgoe/1000euro bbp
7.3.2	Aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het finaal energiegebruik	Aandeel hernieuwbare energie in het bruto finaal energiegebruik optrekken naar 13%	6,9% (2018)	6%	3,6%

D8. Eco-efficiëntie

- 1. Een verdere ontkoppeling van economische groei en het geheel van emissies en afvalproductie is in 2020 gerealiseerd door een gestaag stijgende materiaal- en energieefficiëntie in de verschillende maatschappelijke sectoren.*
- 2. De plaatsing van dak- of zoldervloerisolatie, de vervanging van enkel glas en inefficiënte verwarmingsinstallaties en innovaties in de sector zorgen er tegen 2020 onder andere voor dat het energiegebruik van het gebouwenpark aanzienlijk daalt.*
- 3. Tegen 2020 beantwoorden nieuwbouwwoningen aan de optimale energieprestatienorm.*
- 4. Vlaanderen slaagt er in 2020 in om het potentieel aan economische activiteiten en werkgelegenheid dat uit deze beleidsopties voortvloeit, in het bijzonder ook in de hernieuwbare energiesector, zoveel mogelijk te realiseren.*

Men kan zich vragen stellen wat er juist onder de noemer 'Eco-efficiëntie' zou vallen, en de doelstellingen maken ons niet veel wijzer. Ook de indicatoren blinken uit in vaagheid, met in het geval van de afvalrecuperatie zelfs géén streefwaarde, zelfs geen simpele vooropgestelde daling. Geen enkel van de betrokken indicatoren is hier SMART geformuleerd.

D9. Werkzaamheid

- 1. De globale werkzaamheidsgraad stijgt tot minstens 70% in 2020 (20-64 jarigen), dankzij een gemiddelde jaarlijkse groei van minstens een 0,5 procentpunt.**
- 2. De werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft verder stijgen.**
- 3. Voor kansengroepen (allochtonen, personen met een arbeidshandicap en 50+) verdubbelt de gemiddelde jaarlijkse groei tot minstens 1 procentpunt.**
- 4. De Europese doelstelling voor 55+ (werkzaamheidsgraad van 50%) komt daarmee in zicht.**

Werken is niet enkel economisch participeren aan onze samenleving, maar is ook het fundament van onze welvaartsstaat. De vergrijzing is een zegen van aanvullende levensjaren, velen daarvan zelfs in uitstekende of toch goede gezondheid. De kosten voor pensioen en gezondheidszorg die hiermee gepaard gaan, vergen echter vele handen om deze te dragen. België scoort hier consequent laag in, maar Vlaanderen ligt al jaren rond of boven het Europese gemiddelde.

Hoewel het Pact in haar doelstellingen mikt op 7 op 10 Vlamingen aan het werk, werd de streefwaarde voor de bijhorende indicator vastgesteld op 76%. Gelukkig maar, want in 2009 bedroeg die al 72.3%, lager mikken zou triest zijn. Daarmee kunnen we ons natuurlijk ook wel vragen stellen bij de wijze waarop de doelstelling(en) werden bepaald. De meest recente data plaatst ze op 75.5%, niet slecht vergeleken met onze andere regio's of met andere landen, maar (net) niet waar we wouden staan. De werkzaamheidsgraad voor vrouwen kende een sterke stijging, naar 71.5% in 2019. Voor kansgroepen mikte men op een stijging van de werkzaamheidsgraad met 1% per jaar, aangezien de meest recente data op 2019 slaan dus een stijging van 10% tegenover 2009. Uitzondering hierop waren de 55+'ers, waar men expliciet de Europese doelstelling van 50% nastreefde. Zowel voor 50+'ers en 55+'ers hebben we de doelstelling behaald, met 64.8% en 54.9%. Voor de buiten de EU geboren bevolking en personen met een arbeidshandicap komen we net tekort, met respectievelijk 61.9% en 45.6%. Jammer genoeg kunnen we niet hetzelfde zeggen voor de bevolking zonder EU-nationaliteit, waar men slechts de helft van de vooropgestelde stijging heeft bewerkstelligd. De kortgeschoolde bevolking kende nauwelijks

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
9.1.a	Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar), jaargemiddelde, in %	Ruim 76% in 2020	75,5% (2019)	71,9%	72,3%
9.2	Werkzaamheidsgraad voor vrouwen, jaargemiddelde, in %	Verdere stijging voor vrouwen.	71,5% (2019)	68,2%	65,7%
9.3.a	Werkzaamheidsgraad naar kansengroepen: laaggeschoolden, jaargemiddelde, in %	Gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt (62,9% in 2019)	54,3% (2019)	51,2%	52,9%

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
9.3.b1	Werkzaamheidsgraad naar kansengroepen: allochtonen (niet-EU nationaliteit), jaargemiddelde, in %	Gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt (56,9% in 2019)	50,5% (2019)	48,66	46,88
9.3.b2	Werkzaamheidsgraad naar kansengroepen: allochtonen (geboren buiten EU), jaargemiddelde, in %	Gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt (63,4% in 2019)	61,9% (2019)	53,7%	53,4%
9.3.c	Werkzaamheidsgraad naar kansengroepen: personen met een arbeidshandicap, jaargemiddelde, in %	Gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt (47,5% in 2019)	45,6% (2019)	43,1%	37,5%
9.3.d	Werkzaamheidsgraad naar kansengroepen: 50+, jaargemiddelde, in %	Gemiddelde jaarlijkse groei van minstens 1 procentpunt (60,9% in 2019)	64,8% (2019)	58,1%	50,9%
9.4	Werkzaamheidsgraad voor kansengroepen: 55+, jaargemiddelde, in %	Een werkzaamheidsgraad van 50% bij 55+.	54,9% (2019)	45,6%	35,8%

D10. Werkbaarheid

- 1. Zowel de werkbaarheid van werknemers als van zelfstandigen groeit jaarlijks gemiddeld met minstens 0,5 procentpunt.**
- 2. De werkbaarheidsgraad verhoogt voor werknemers daardoor tot minstens 60% in 2020, en komt voor zelfstandigen in 2020 zo dicht mogelijk bij 55%.**
- 3. Dat impliceert dat voor de afzonderlijke werkbaarheidsdimensies (psychische vermoeidheid, welbevinden in het werk, leermogelijkheden en werk-privébalans) in 2020 hogere groeicijfers gescoord worden.**
- 4. Bijzondere aandacht gaat naar vrouwen, kansengroepen en bijzondere gezinssituaties. Hiertoe wordt in het algemeen gestreefd naar een betere afstemming tussen arbeid en gezin.**

Meer en langer werken vergt natuurlijk meer en langer kunnen werken. Aandacht voor een werkbare loopbaan zou te verkiezen zijn boven die voor een werkbare job, maar het belang van dat laatste is natuurlijk niet te ontkennen. Het algemene gemiddelde gemeten door de werkbaarheidsmonitor moest naar 60% voor werknemers en 55% voor zelfstandigen. Voor specifieke doelgroepen werd een verbetering vooropgesteld, zonder specifieke doelstelling.

Voor werknemers werd geen enkele doelstelling behaald, het algemeen gemiddelde daalde van 54.3% in 2010 naar 49.6% in 2019, ver van de doelstelling van 60%. Ook onder de verschillende doelgroepen van werknemers ging geen enkele groep erop vooruit.

Zelfstandigen kenden een kleine daling tegenover 2016, met een werkbaarheidsgraad van 50.1%. Beter dan de start, maar ruim onder de doelstelling van 55%. Binnen de doelgroepen zien we een lichte stijging onder vrouwelijke en 55+ zelfstandigen, een lichte daling onder kortgeschoolde zelfstandigen en een stevigere daling onder zelfstandigen tussen 50 en 54 jaar. Opvallend is dat data rond de werkbaarheid van zelfstandigen met een handicap ontbreekt in de editie van 2019.

De vooruitgang inzake inactiviteit & deeltijds werk omwille van zorgverantwoordelijkheden en gebrek aan opvang is wel indrukwekkend. Hier gingen we van ruim een kwart van de vrouwen met zorgverantwoordelijkheid naar een op tien. Merk op dat dit niet enkel over kinderen gaat, maar ook voor volwassen zorgbehoevenden. Nog steeds te veel gegeven de ambities inzake werkzaamheid en gelijke kansen, maar toch een flinke sprong vooruit.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
10.2.1	Werkbaarheid werknemers	Werkbaarheidsgraad van minstens 60% voor de werknemers in 2020.	49,6% (2019)	54,6%	54,3% (2010)
10.2.2	Werkbaarheid zelfstandigen	Werkbaarheidsgraad zo dicht mogelijk bij 55% voor de zelfstandigen in 2020.	50,1% (2019)	51,4%	47,8%
10.4.1.a	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor vrouwen	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.	W: 47,2% (2019) Z: 51,9% (2019)	W: 52,6% Z: 50,3%	W: 52,6% Z: 46,9% (2007)
10.4.1.b	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen: 50-54-jarigen	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.	W: 47,7% (2019) Z: 50,4% (2019)	W: 53,7% Z: 53,9%	W: 52,2% Z: 53% (2007)
10.4.1.c	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen: 55-plussers	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.	W: 52% (2019) Z: 59,9% (2019)	W: 55,3% Z: 56,3%	W: 54,6% Z: 53,4% (2007)
10.4.1.d	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen: kortgeschoolden	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.	W: 43,5% (2019) Z: 47,9% (2019)	W: 49,1% Z: 48,3%	W: 46,1% Z: 43,3% (2007)
10.4.1.e	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen: Personen met een arbeidshandicap (erg)	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.	W: 15,2% (2019) Z niet opgenomen in monitor 2019	W: 22%	W: 19,2% (2007)
10.4.1.f	Werkbaarheidsmonitor werknemers en zelfstandigen voor kansengroepen: Personen met een arbeidshandicap (in zekere mate)	Hogere werkbaarheidsgraad vrouwen en kansengroepen.	W: 32,9% (2019) Z niet opgenomen in monitor 2019	W: 41,3%	W: 36,2% (2007)

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
10.4.3	Inactiviteit en deeltijds werk omwille van gebrek aan opvang (vrouwen en totaal)	Afname aandeel personen dat niet of deeltijds werkt omwille van zorgverantwoordelijkheden en gebrek aan gepaste opvangdiensten.	V: 10,4% T: 10,6% (2018)	V: 15,9% T: 15,8%	V: 28,1% T: 27,8% (2012)

D11. Talent

- 1. In 2020 is Vlaanderen verder uitgegroeid tot een lerende samenleving. Zoveel mogelijk kinderen en volwassenen moeten het best mogelijke onderwijs en de best mogelijke vorming genieten.*
- 2. Het aantal kortgeschoolden is in 2020 op de arbeidsmarkt met de helft verminderd. Dit komt doordat i) meer jongeren het secundair onderwijs afwerken ii) meer jongeren na hun secundair onderwijs verder studeren zowel in het hoger beroepsonderwijs als in het hoger onderwijs iii) meer mensen deelnemen aan levenslang en levensbreed leren (stijging tot 15% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd).*
- 3. Concreet halveren we tegen 2020 het aantal schoolverlaters die het Secundair Onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten, stijgt het aantal jongeren met een diploma hoger onderwijs aanzienlijk ongeacht herkomst, werksituatie of opleidingsniveau van hun ouders. Kinderen van niet-hooggeschoolde ouders bereiken een participatiegraad van ruim 60% in het hoger onderwijs.*
- 4. In 2020 zullen meer bedrijven en sectoren een strategisch competentiebeleid voeren.*

Een lerende samenleving klinkt wervend, maar het blijft voorlopig bij mooie woorden.

Het aandeel kortgeschoolden op de arbeidsmarkt is volgens de laatste Enquête naar de ArbeidsKrachten (EAK, ook gekend met Engelstalige acroniem LFS) data niet gehalveerd tot 10.4%, maar juist gestegen tot 23.1%.

Deelname aan opleidingen volgens de EAK-data is licht gestegen, maar blijft nauwelijks de helft van de vooropgestelde 15%. De opleidingsinspanningen van ondernemingen kunnen we hier niet beoordelen, aangezien de in het Pact gekozen bron geen recente data biedt.

Zowel op basis van administratieve data als van EAK data zien we een daling van het aantal vroegtijdig schoolverlaters dat evenwel de beoogde doelstelling niet haalt. De 'aanzienlijke stijging' van jongeren 20-29 jaar met een diploma hoger onderwijs vertaalt zich naar een stijging tot 40.15%. Opnieuw, of dat 'aanzienlijk' is laten we aan de lezer over. Een objectief oordeel is hier niet mogelijk. Wat betreft het aandeel langgeschoolden tussen 30-34 jaar had Vlaanderen in 2008 reeds ruim de Europese doelstelling van 40% behaald. Er werd dan ook een hoger streefcijfer vastgelegd én ondertussen behaald. Ook wat betreft de starters in het hoger onderwijs zonder langgeschoolde moeder zien we een negatieve evolutie. De geambieerde 60% was in 2008 binnen handbereik maar blijft vandaag ver buiten zicht.

Waar recente data beschikbaar is, zien we een positieve evolutie in het competentiebeleid van ondernemingen en organisaties. Concrete doelstellingen ontbreken echter en zijn dus moeilijk te beoordelen.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
11.2.1	Aandeel kortgeschoolden (max. lager secundair) 15-64 jaar en 25-64 jaar op arbeidsmarkt (aandeel kortgeschoolden 15-64 jaar en 25-64 jaar in totale bevolking als achtergrondvariabele)	Halvering aantal kortgeschoolden op de arbeidsmarkt tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 20,7% (nulmeting in 2008) naar 10,4% in 2020.	23,1% (2019)	15-64j: 16,3% - 25-64j: 16,4%	15-64j: 20,7% (2008)
11.2.2	Aandeel bevolking 25-64 jaar dat deelneemt aan opleidingen tijdens referentieperiode van 4 weken voorafgaand aan enquête (levenslang leren), in % (EAK)	15% van de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd tegen 2020	8,6% (2019)	7%	7,6% (2008)
11.3.1	Vroegtijdige schoolverlaters - EAK (aandeel 18-24 jarigen zonder voldoende startkwalificaties en die geen opleiding volgen)	Halvering tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 8,6% (nulmeting in 2008) naar 4,3% in 2020.	6,2% (2019)	7,2%	8,6% (2008)
11.3.2	Vroegtijdige Schoolverlaters – administratieve data (aandeel 18-25-jarigen dat niet beschikt over een kwalificatie van het niveau secundair onderwijs en zich niet meer in het leerplichtonderwijs bevindt)	Halvering tegen 2020. Dit impliceert een vermindering van 14,0% (nulmeting in 2007-2008) naar 7,0% in 2019-2020.	11,9% (2017-2018)	11,7%	14% (2007-2008)
11.3.3.a	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs: 20-29j	Aanzienlijke stijging van het aandeel voor de 20-29-jarigen	40,15%	38,5%	

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
11.3.3.b	Aandeel jongeren met een diploma hoger onderwijs: 30-34j	In Europa 2020 wordt een streefwaarde van 40% vooropgesteld voor de 30-34-jarigen. Vlaamse aanscherping: 47,8%.	48,5% (2019)	43,2%	43,6% (2008)
11.3.4	% van de schoolbevolking (tweede jaar derde graad voltijds gewoon secundair onderwijs) met 2 jaar of meer achterstand	Daling van het aantal schoolverlaters die het secundair onderwijs zonder voldoende startkwalificaties verlaten. Het aandeel leerlingen met grote schoolse vertraging is hiervoor een risicofactor.	6,2% (2019-2020)	9,2% (2015-2016)	9,6% (2007-2008)
11.3.7	Aandeel starters in het hoger onderwijs met een laag- of middengeschoolde moeder, in %	60% voor de leerlingen met een kortgeschoolde of middengeschoolde moeder in 2020.	53% (schooljaar 2017-2018)	56%	57%
11.4.1	Indicator Competentiegerichte Ondernemingen en Organisaties (ICO 2020), gebaseerd op de driejaarlijkse Innovatie-Organisatie-Arbeid (IOA, voorheen TOA) enquête (SERV/Stichting Innovatie en Arbeid)	Stijging (van aandeel ondernemingen en organisaties dat 8 of meer punten op 15 haalt)	55,1% (2018)	40,3%	42,1% (2007)

D12. Zorg

- 1. In 2020 voorziet Vlaanderen in een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de zich wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen.**
- 2. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan in 2020 efficiëntie, effectiviteit en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruiker centraal**
- 3. Eerstelijnszorg- en thuiszorg zijn in 2020 versterkt.**
- 4. Het ontstaan van groepspraktijken wordt gestimuleerd.**
- 5. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er in 2020 voldoende aanbod gecreëerd.**
- 6. Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden in 2020 formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.**

Verschillende zorgdoelstellingen moeten het zonder indicatoren doen, en enkel kinderopvang krijgt een concrete streefwaarde. Waar data beschikbaar is zien we vooral stagnatie of verslechtering van de toegankelijkheid van het aanbod. De wachttijden bij Centra voor Geestelijke gezondheidszorg – onbestaande bij een volledig toegankelijk aanbod stegen enorm – zelfs nog voor de huidige coronacrisis. Men moest in 2019 50 dagen wachten tot een eerste gesprek, en dan nog eens 53 dagen tot de behandeling van start ging.

Wat betreft kinderopvang hebben we de dekkingsgraad van 50% niet gehaald, maar met 45% scoren we wel bij de Europese top.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
12.1.1	Het aandeel van de bevolking dat in het voorbije jaar medische consumptie heeft moeten uitstellen om financiële redenen.	Een expliciete streefwaarde wordt niet in de doelstelling gegeven, maar een toegankelijk en betaalbaar aanbod impliceert dat het aandeel laag moet zijn en zou moeten afnemen.	1,4% (2019)	4,3%	1,7%
12.1.2	Percentage kinderen met minimum 1 huisbezoek in de eerste drie levensmaanden en met minstens 3 consulten in het eerste levensjaar.	Niet in doelstelling, maar een toereikend aanbod betekent dat alle kinderen minimaal 1 huisbezoek en 3 consulten hebben.	minstens 1 huisbezoek 94,4% (2018) minstens 3 consulten 87,7% (2018)	H: 96% - C: 87%	H: 96% C: 85% (2010)

ANALYSE

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
12.5.1	De wachttijd bij de centra Geestelijke Gezondheidszorg, in dagen (aanmelding tot intake - intake tot behandeling)	Niet expliciet in doelstelling, maar bij een toereikend aanbod zou er geen wachttijd zijn. Een afname van de wachttijd wijst dus op een grotere toereikendheid van het aanbod.	50,37 - 53,11 (2018)	40,42 - 46,06	33 - 39
12.6	Aantal plaatsen in formele kinderopvang per duizend kinderen (0-3 jaar)	500 plaatsen per 1.000 kinderen. Het is een indicator voor de toereikendheid van het aanbod.	449 (2019)	423	n.b

D13. Armoede

- 1. In 2020 ligt het aandeel inwoners dat leeft in armoede en geconfronteerd wordt met sociale uitsluiting laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.*
- 2. Dat houdt in dat in 2020 in Vlaanderen elk gezin ongeacht de samenstelling, minstens een inkomen heeft dat de Europese armoede-risicodrempel bereikt.*
- 3. In 2020 is er een duidelijk resultaat merkbaar van een intensieve bestrijding van armoede en sociale uitsluiting op meerdere gebieden. Het betreft resultaten van investeringen in sociale woningen, onderwijs en opleiding van kansengroepen, ziektepreventie bij kansengroepen, ...*
- 4. Die inspanningen resulteren o.m. in een halvering van het aantal kinderen dat geboren wordt in armoede, een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% en op het vlak van huisvesting in een substantiële verhoging van de woonkwaliteit in 2020 door halvering t.a.v. 2006 van het aandeel van de bevolking dat een woning betreft met twee of meer structurele gebreken en/of een gebrek aan basiscomfort, o.a. door de creatie van minstens 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Gronden pandenbeleid.*

We konden een lichte daling optekenen van het aandeel Vlamingen in armoede of sociale uitsluiting en elk van diens deelindicatoren. Elk gezin een inkomen boven de Europese armoede-risicodrempel verschaffen is dus duidelijk niet gelukt.

Het is opvallend en tekenend voor de armoede van het armoededebat dat aan een doelstelling rond armoede de Gini-coëfficiënt, een maatstaf van ongelijkheid, is gekoppeld. Hoewel enigszins verwant, zijn armoede en ongelijkheid verschillend. Aangezien we monetaire armoede meten in relatieve termen tegenover het mediaan inkomen, kan ook hier geargumenteed worden dat het eerder dat laatste is dat gecapteerd wordt.

Van de halvering van het aandeel kinderen geboren in kansarme gezinnen kwam niets in huis, met 14% in 2019 was het juist net geen verdubbeling sinds 2008. Laaggeletterdheid zou teruggedrongen worden tot 3%, maar de meest recente PIAAC-data van 2018 tonen nauwelijks evolutie in de laatste twee decennia. We gingen van 15% in 1996 naar 14.8% in 2012 en 14% in 2018.

Er zijn geen recente cijfers voor woningdeprivatie, maar de evolutie tussen 2006 en 2016 stemt niet bepaald hoopvol. Bovendien werd slechts twee derde van de voorziene 43.000 extra sociale woningen behaald, hoewel sociale woningen natuurlijk maar een deel zijn van het verhaal. Ook een beter werkende private huurmarkt, al dan niet met huursubsidies of andere sociale correcties, speelt hier een rol in.

Wat betreft kinderopvang hebben we de dekkingsgraad van 50% niet gehaald, maar met 45% scoren we wel bij de Europese top.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
13.1.a	Personen in armoede of sociale uitsluiting: samengestelde indicator	De Vlaamse percentages op de samengestelde indicator en de subindicatoren liggen in 2020 laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.	13,2% (2019)	15,3%	14,5%
13.1.b	"Personen in armoede of sociale uitsluiting: % van de bevolking met huishoudinkomen onder de nationale armoederisicodrempel"	De Vlaamse percentages op de samengestelde indicator en de subindicatoren liggen in 2020 laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.	9,8% (2019)	11,1%	10,1%
13.1.c	Personen in armoede of sociale uitsluiting: % van de bevolking in huishouden in ernstige materiële deprivatie	De Vlaamse percentages op de samengestelde indicator en de subindicatoren liggen in 2020 laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.	1,9% (2019)	2,5%	2,1%
13.1.d	Personen in armoede of sociale uitsluiting: % van de bevolking in huishouden met zeer lage werkintensiteit	De Vlaamse percentages op de samengestelde indicator en de subindicatoren liggen in 2020 laag in vergelijking met de best presterende EU27-landen.	7,4% (2019)	10%	8%
13.3	Ginicoëfficiënt	Significante daling van de ginicoëfficiënt tegen 2020.	24,3 (2017)	23,8	24,4
13.4.1	Percentage kinderen geboren in kansarme gezinnen in jaar x en de 2 voorgaande jaren, volgens de kansarmoedecriteria van Kind en Gezin (= kansarmoede-index)	4% in 2020, op basis van 2008 als referentejaar (nulmeting).	14,03% (2019)	12,01%	7,9% (2008)

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
13.4.3	Percentage personen van 16 tot 65 jaar met geletterdheid niveau 1 of minder op de PIAAC-laaggeletterdheidschaal.	Een beperking van de laaggeletterdheid tot 3% in 2020.	14% (2018)	14,8% (PIAAC cyclus 1)	15% (1996)
13.4.5	Evolutie van het aantal sociale huurwoningen op 31 december van het jaar.	Het Pact 2020 voorziet in de realisatie van 43.000 bijkomende sociale huurwoningen zoals bepaald in het decreet Grond- en pandenbeleid, tussen 2007 en 2020.			

D14. Milieu

- 1. Voor water- en luchtkwaliteit, bodembescherming en geluidshinder scoort Vlaanderen in 2020 even goed als Europese economische topregio's.*
- 2. De gestage afname van de druk op milieu en natuur maakt dat het aantal gezonde levensjaren dat verloren gaat als gevolg van milieuvervuiling, significant daalt tegen 2020.*
- 3. Het beleid in 2020 focust binnen een Europese context op belangrijke uitdagingen en risico's. Zo moeten de gekozen maatregelen leiden tot een verdergaande verlaging van de broeikasgasemissies conform de voor Vlaanderen vastgestelde doelstellingen in het kader van de Europese klimaatwetgeving, een vermindering in 2020 van de gemiddelde jaarconcentratie aan fijn stof (PM10) met 25% t.a.v. 2007, waarbij alle Europese fijnstofnormen onverkort worden gerespecteerd.*
- 4. Een significante daling van de potentieel ernstig gehinderden door geluidsoverlast door verkeer met 15% tegen 2020.*
- 5. De meeste Vlaamse waterlopen hebben een goede ecologische toestand bereikt zodat het effectief mogelijk is dat ten laatste in 2021 voldaan is aan de kwaliteitsvereisten van de kaderrichtlijn water.*
- 6. Om de gevolgen van de klimaatwijziging op vlak van o.a. waterhuishouding en biodiversiteit op te vangen, is in 2020 werk gemaakt van een heus adaptatiebeleid.*

Er is een aanzienlijke daling van het aantal verloren gezonde levensjaren door blootstelling aan milieuvervuiling. Of die daling kwalificeert als 'significant' kunnen we, opnieuw bij gebrek aan duidelijke doelstelling, niet zeggen. Er is een merkbare daling in de broeikasemissies, maar voor het fijn stof ontbreekt de data om de doelstelling te beoordelen.

Voor de kwaliteit van de waterhuishouding is er wel een indicator vastgesteld maar geen streefwaarde, en het adaptatiebeleid blijkt zelfs niet omgezet in indicator, nog los van de specificiteit & meetbaarheid daarvan.

De beoogde daling van lawaaihinder door verkeer blijkt in de praktijk een lichte stijging.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
14.2	DALY's (aantal verloren gezonde levensjaren) door blootstelling aan fijn stof	Significante daling van het aantal verloren gezonde levensjaren	93.534 (2017)	94.495	122.000
14.3.a	Broeikasgasemissies (in megaton CO ₂ -equivalenten) opgedeeld naar ETS en non-ETS sectoren	De totale broeikasgasemissies in Vlaanderen moeten tegen 2008-2012 5,2% lager liggen dan in 1990 (Kyoto-doelstelling). Vlaanderen zal haar uitstoot van broeikasgassen verminderen met 15,7% ten opzichte van 2005. (EU niet-ETS doelstelling)	Totaal: 77,68 niet-ETS: 45,77 ETS: 31,87 (2018)	Totaal: 74,58 niet-ETS: 43,02 ETS: 31,56	Totaal: 84,68 niet-ETS: 46,65 ETS: 38,02 (2008)
14.4	Aandeel Vlamingen ernstig of extreem gehinderd door wegverkeerslawaaï.	Tegen 2020 een daling van het aantal potentieel ernstig gehinderden met 15% t.o.v. 2007.	11,9% (2018: SLO4)	8,5% (2013: SLO3)	10,7% (2008: SLO2)

D15. Natuur

- 1. Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan.*
- 2. Hiertoe heeft Vlaanderen in 2020 voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.*
- 3. Zowel de beboste oppervlakte als de kwaliteit ervan nemen aanzienlijk toe en minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.*
- 4. Natuurbehoud en landschapszorg zorgen in 2020 voor bijkomende tewerkstelling.*

Wat we moeten verstaan onder de vergelijking aankunnen is ons bijster. Iedereen kan diens spaarrekening vergelijken met het fortuin van een Bezos, Gates of Musk, maar dat betekent niet dat we ook maar in dezelfde grootorden kunnen rekenen. Wat betreft de staat van instandhouding en de druk op de open ruimte is er zelfs geen streefwaarde uitgesproken, wat evenmin een oordeel toelaat.

Inzake oppervlakte met effectief natuurbeheer werd er geopteerd voor een doelstelling tegen 2015, die met 79.521 hectare tegenover de vooropgestelde 70.000 hectare ruimschoots werd behaald. Ondertussen spreken we in 2019 al van 94.060 hectare. Het aanvullend natuurgebied en bosgebied schiet wel ruimschoots tekort. Ons bosoppervlakte zoals gemeten in de Boswijzer is zelfs met ruim 24.000 hectare gedaald, zo'n 33.600 voetbalvelden.

Hoewel de laatste cijfers dateren van 2016 had reeds 61% van de (klein)stedelijke gebieden een stadsbos of opstart daartoe. Een terugval van 11% is natuurlijk mogelijk, maar lijkt ons onwaarschijnlijk.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
15.2.2	Evolutie oppervlakte met effectief natuurbeheer	70.000 ha tegen 2015	94.060 ha (2019)	79.521 ha (2015)	63.329 ha (2011)
15.2.3	Evolutie oppervlakte herbestemingscategorieën volgens bestemmingen in de gewestplannen	38.000 ha extra natuurgebied en 10.000 ha extra bosgebied (t.o.v. 1994)	N: 16.600 - B: 3.100 ha (2018)	N: 16.400 ha - B: 2.500 ha (2013)	N: 13.500 ha - B: 2.300 ha
15.3.1	Aandeel stedelijke of kleinstedelijke gebieden met een stadsbos of stadsbos- project	De helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden beschikt in 2020 over een stadsbos of heeft er een opgestart.	61% (2016)	62%	29% (2010)
15.3.2	Boswijzer: Bosoppervlakte in ha	toename	140.279 hectare	167.221 ha (2013)	164.489 ha (2010)

D16. Mobiliteit

- 1. In 2020 heeft Vlaanderen een verkeers- en vervoerssysteem dat tot de performantste van Europa behoort.*
- 2. Hiervoor wordt co-modaliteit ondersteund door een gericht locatiebeleid en door het STOP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer en Privé-vervoer) als hoeksteen van het Vlaamse mobiliteitsbeleid toe te passen, zodanig dat vanuit economisch, sociaal, ecologisch en logistiek oogpunt de meest optimale modus wordt ingezet.*
- 3. We zorgen dat we voldoen aan de milieudoelstellingen die andere Europese landen ook dienen te bereiken tegen 2020.*
- 4. Investerings in verkeers- en vervoerssystemen worden in 2020 beleidsmatig ondersteund door een sociaaleconomische evaluatie en een Vlaamse bereikbaarheidsmonitor.*
- 5. Tegen 2020 is Vlaanderen één van de beste Europese regio's op het gebied van verkeersveiligheid, zowel uitgedrukt in functie van het aantal doden en zwaargewonde verkeersslachtoffers per miljoen afgelegde kilometers als per miljoen inwoners.*
- 6. Ten opzichte van de objectieven in het Vlaamse verkeersveiligheidsplan, te realiseren tegen 2015, wordt een daling van 20% op de dodelijke slachtoffers en 25% op de zwaargewonde slachtoffers gerealiseerd in 2020.*
- 7. Het aantal afgelegde km per persoon in het woon-werkverkeer per auto wordt drastisch verlaagd tegen 2020. Onder meer thuiswerk wordt daartoe gestimuleerd.*
- 8. Tegen 2020 zullen bovendien 40% van de woon-werkverplaatsingen gebeuren enerzijds door collectief vervoer, waaronder het openbaar vervoer en anderzijds te voet of per fiets.*

De uitgebreide doelstellingen inzake mobiliteit vertalen zich niet in concrete & meetbare indicatoren, en al helemaal niet in specifieke doelstellingen. Deze vinden we enkel inzake de verkeersdoden, de zwaargewonde verkeersslachtoffers, en de woon-werkverplaatsingen. Hoewel de verkeersveiligheid er op vooruitging, hebben we slechts de helft zoveel verbetering opgetekend als nodig zou zijn om de doelstelling te behalen. De woon-werkverplaatsingen met openbaar vervoer, te voet of per fiets kenden met 29.9% in 2018 een lichte stijging tegenover 2009, maar blijven ver van de beoogde 40%.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
16.5.a	Aantal verkeersdoden en zwaargewonden (op landenniveau: doden per milj inw en afgelegde km; regio: enkel doden per milj inw)	200 dodelijke verkeersslachtoffers en 1.500 zwaargewonde verkeersslachtoffers tegen 2020	D: 315 - ZG: 2.473 (2019)	D: 396 - ZG: 2.872	D: 484 - ZG: 3.968
16.8.b	Modale verdeling (hoofdvervoerswijze) woon-werkverplaatsingen	Minimum 40% woon-werkverplaatsingen via collectief vervoer, te voet of per fiets.	29,9% (2018)	28,7%	27,1%

D17. Gezondheidsbevordering

- 1. In 2020 scoort Vlaanderen op diverse aspecten van de levenskwaliteit bij de hoogste van Europa. Dat blijkt uit een hoog geluksgevoel bij de bevolking, een hoge globale tevredenheid met de eigen leefsituatie, de levensstandaard en langer leven in goede gezondheid.*
- 2. Hiertoe voert Vlaanderen in 2020 een inclusief beleid dat transversaal doorheen de verschillende beleidsdomeinen wordt uitgebouwd, in het bijzonder in de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de bijzondere jeugdzorg.*
- 3. Mede door ziektepreventie daalt de vermijdbare sterfte tot 35% door de realisatie van de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, o.a. door een terugval van het aantal zelfdodingen.*

Waar mobiliteit veel doelstellingen en weinig indicatoren had, zien we hier juist het omgekeerde. De 3 doelstellingen vertalen zich in bijna 20 verschillende indicatoren. De (recente) data waren echter niet steeds beschikbaar om deze indicatoren te beoordelen.

De levensverwachting op 65-jarige leeftijd is zoals vooropgesteld gestegen, vooral voor vrouwen. Vermijdbare sterfte terugdringen is echter niet gelukt, de terugval van 3% verbleekt tegenover de verhoopte 31%.

De dekkingsgraad van borstkankeronderzoek is licht teruggefallen, maar we zien een lichte stijging in de algemene dekkingsgraad naar baarmoederhalskanker en een sterke stijging in de dekkingsgraad van dikkedarmkanker en van baarmoederhalskanker bij de 60-64 jarigen. Opvallend is dat een doelstelling die gericht is naar (1) een efficiënte organisatie, (2) rekening moet houden met kosteneffectiviteit en (3) moet bijdragen tot gezondheidswinst, gemeten wordt aan de hand van een dekkingsgraad. Een dekkingsgraad is interessant, maar zegt niets over de efficiëntie of kosteneffectiviteit van het bevolkingsonderzoek. Bovendien vergt gezondheidswinst dat de screening leidt tot een succesvol behandelingstraject, de screening an sich is een noodzakelijke doch onvoldoende voorwaarde hiervoor.

Ongevallen in de privésfeer kon men dan weer wel verminderen met de beoogde 20% voor mannen, maar er was voor vrouwen juist een stijging. Dit zijn wel geen demografisch gestandaardiseerde cijfers, die waren publiek niet beschikbaar. Het is dus niet duidelijk in welke mate deze vergelijkbaar zijn met de officiële metingen. Het aantal gevallen van zelfdoding is de laatste 2 decennia sterk gedaald, vooral bij de mannen, maar blijft internationaal gezien vrij hoog.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
17.1.3.a	Levensverwachting zonder beperkingen op 65 jarige leeftijd (naar geslacht)	Een hogere levensverwachting zonder beperkingen	M: 12,8 - V: 13,1 (2018)	M: 12,1 - V: 13,2 (2013)	M: 11,9 - V: 10,8 (2008)
17.3.1	Vermijdbare sterfte (0-74j)	Vermijdbare sterfte niet hoger dan 35%.	63% (2017)	65% (2013)	66% (2010)
17.3.2.a	Bevolkingsonderzoeken naar kanker: borstkanker	Vlaamse bevolkingsonderzoeken naar kanker van de baarmoederhals, borst en dikke darm zijn efficiënt georganiseerd, rekening houdend met kosteneffectiviteit en met maatschappelijke en wetenschappelijke evoluties op vlak van bevolkingsonderzoek, en dragen ze bij tot gezondheidswinst voor de bevolking van Vlaanderen.	Totale dekkingsgraad: 62,5% - waarvan dekking door screening van het bevolkingsonderzoek: 48,6% (2018)	Totale dekkingsgraad: 64,5% - waarvan dekking door screening van het bevolkingsonderzoek: 47,2% (vrouwen 50-69j) (2014)	
17.3.2.b	Bevolkingsonderzoeken naar kanker: baarmoederhalskanker		Totale dekkingsgraad: 63,2% - Dekking in 60-64j: 54,1% (2018)	Totale dekkingsgraad (vrouwen 25-64j): 61,2% - Dekking in de leeftijdsgroep 30-39j: 67,9% - Dekking in 60-64j: 45,8% (2014)	
17.3.2.c	Bevolkingsonderzoeken naar kanker: dikkedarmkanker		Totale dekkingsgraad: 64,1% (2018)	Totale dekkingsgraad: 49,4% (mannen en vrouwen 56-74j) (2014)	

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
17.3.4	Ongevallen in de privésfeer (naar geslacht, per 100.000 inwoners)	Het aantal dodelijke ongevallen in de privésfeer en het verkeer moeten afnemen met 20% (ten opzichte van 1998).	M: 32 - V: 29 (niet gestandaardiseerd!) (2017)	M: 35 - V: 18 (2013)	M: 45 - V: 25 (1998)
17.3.6	Depressie en zelfdoding (sterfte door zelfdoding per 100.000 inwoners)	De sterfte door zelfdoding bij mannen en vrouwen moet tegen 2020 verminderd zijn met 20% ten opzichte van 2000.	Totaal: 14,9 - M: 22,2 - V: 8,3 (2017)	Totaal: 16,3 - M: 23,9 - V: 9,1 (2015)	Totaal: 20,2 - M: 30,6 - V: 11,2 (2000)

D 18. Overheid

- 1. Een efficiënte en kwaliteitsvolle overheid en regelgeving draagt in 2020 op structurele wijze bij tot het welzijn en de welvaart van de bevolking.**
- 2. De overheden, elk op hun niveau, realiseren in 2020 substantiële efficiëntiewinsten, vergelijkbaar met de topregio's die een vergelijkbaar overheidsaanbod realiseren wat hen toelaat de kwaliteit van dienstverlening aan burgers en ondernemingen sterk te verbeteren.**
- 3. De Vlaamse overheid werkt op korte termijn een set van outputgerichte indicatoren uit, die de kwaliteit en kwantiteit, de efficiëntie én de relatie tussen alle dimensies van het overheidsingrijpen kan opvolgen, evalueren en zo nodig in overleg met de betrokkenen kan bijsturen.**

Ook hier zien we veel indicatoren voor een beperkt aantal doelstellingen, maar de overheid legt geen enkele specifieke, meetbare doelstelling op voor zichzelf. Wat de administratieve last, de efficiëntiewinsten, en de klachtenregistratie betreft werd er zelfs geen streefwaarde gedefinieerd, voor het overige slechts een toename van het vertrouwen in de verschillende takken van de overheid en van de tevredenheid van burgers met voorzieningen.

Hier konden de federale instellingen (regering, administratie en parlement) een lichte stijging optekenen tegenover een lage basis, zijn de gemeentelijke en Vlaamse instellingen (administratie, regering, partijen en parlement) gedaald tegenover een hogere basis en bleef het vertrouwen in de Europese commissie hangen op 20%. Men heeft duidelijk het meest vertrouwen in de gemeentelijke administratie (45%) en het minst in de Vlaamse politieke partijen (17%).

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
18.3.3.a	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Gemeentelijke administratie	Toename	45% (2018)	53%	51% (2008)
18.3.3.b	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Vlaamse administratie	Toename	30% (2018)	31%	37% (2008)
18.3.3.c	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Vlaamse Regering	Toename	27% (2018)	24%	29% (2008)
18.3.3.d	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Vlaams Parlement	Toename	24% (2018)	23%	26% (2008)

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
18.3.3.e	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Vlaamse politieke partijen	Toename	17% (2018)	17%	20% (2008)
18.3.3.f	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Federale regering	Toename	21% (2018)	21%	16% (2008)
18.3.3.g	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Federale administratie	Toename	23% (2018)	20%	14% (2008)
18.3.3.h	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Federale parlement	Toename	20% (2018)	18%	17% (2008)
18.3.3.i	Vertrouwen (veel tot zeer veel) in overheidsinstellingen op verschillende niveaus: Europese commissie	Toename	20% (2018)	20%	20% (2008)

D19. Maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid

- 1. Alle maatschappelijke actoren worden tegen 2020 meer actief bij het beleid betrokken. Dat bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid van de overheid en het middenveld voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals duurzame ontwikkeling.*
- 2. In 2020 nemen meer organisaties en ondernemingen maatschappelijke verantwoordelijkheid op en is MVO algemeen verspreid. Organisaties en ondernemingen worden daarbij ondersteund door de sociale partners en door de overheid.*
- 3. Het Vlaams sociaaleconomische overleg – zowel tussen de sociale partners onderling als met de overheid – over het volledige sociaaleconomische spectrum ondersteunt in 2020 in sterkere mate het maatschappelijk draagvlak en verhoogt de efficiëntie van het overheidsbeleid.*
- 4. Ook het overleg tussen de Verenigde Verenigingen en de overheid in het kader van hun charter draagt daartoe bij.*

Geen enkele politicus zal het belang van maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid ontkennen. Toch blijft het bij vaag geformuleerde doelstellingen die vertaald worden in slechts 2 indicatoren, die noch een streefwaarde hebben noch inbegrepen zijn in de meting van 2016.

D20. Begroting

- 1. De Vlaamse overheid blijft volgend decennium financieel gezond. Het uitgangspunt is de eind 2008 verworven schuldenvrije positie te behouden.**
- 2. De begrotingsdoelstellingen worden gewaarborgd door een eigen Vlaams stabiliteitsprogramma dat binnen het kader van een meerjarenbegroting de jaarlijkse begrotingsdoelstellingen vastlegt in functie van de conjunctuur en de verwachte toekomstige uitdagingen.**
- 3. De Vlaamse overheid zet in de komende jaren substantiële stappen om te komen tot een meer prestatiegerichte begroting.**

Ook hier is 'financieel gezond' op verschillende manieren te interpreteren, net zoals de 'substantiële stappen' die worden gezet tot prestatiegericht begroten. Wat wel meetbaar is, is de aanzienlijk gestegen geconsolideerde Vlaamse Schuld, tot ruim het dubbel van 2008. Deze stijging vond bijna volledig plaats tussen 2008 en 2011, wanneer we stegen van nipt €8 miljard schuld naar iets meer dan €17 miljard schuld. In deze periode traden er echter ook andere boekhoudkundige regels in werking voor overheden, waardoor schulden op een andere manier werden berekend. Daarnaast is wel op te merken dat met de streefwaarde vermoedelijk geen nulwaarde maar nulmeting wordt bedoeld. Het doel is dan geen schuldenvrije positie, maar even weinig schuld als in 2008. In beide gevallen echter geen groot succes...

Inzake prestatiegericht begroten werd de streefwaarde op 100% gezet, een performante en efficiënte overheid zou immers altijd prestatiegericht begroten. In de realiteit is dat natuurlijk onmogelijk. Het is echter veelzeggend dat het meest recente cijfer van dit letterlijke sluitstuk van Pact 2020 dateert van 2014, toen het 29% bedroeg tegenover een OESO gemiddelde van 38%.

D	Kernindicator	Streefwaarde	Meest recente data	Meting 2016	2009
20.1.1	Geconsolideerde Vlaamse Schuld (in miljoenen euro's)	Nulwaarde eind 2008 moet behouden worden.	18.570 (2019)	18.127	8004 (2008)